

Література:

1. Ємельяненко К.С. Позитивістський та соціологічний підхід до розуміння ефективності правового регулювання / К.С. Ємельяненко// Часопис Академії адвокатури України. – 2013. – № 19 (2). – С. 1–6.
2. Оніщенко Н.М. Сприйняття права в умовах демократичного розвитку: проблеми, реалії, перспективи: Монографія / Відп. ред. Ю.С. Шемшученко. – К. : ТОВ « Видавництво «Юридична думка», 2008. – 467 с.

ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД КОНЦЕПЦІЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Назаренко О. А.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Досить непростим та актуальним на сьогоднішній день залишається питання присвячене проблемі розбудови правової держави, як єдиної цілісної, потужної організації по забезпеченню влади демократичним шляхом на засадах доброчесності, справедливості та надійності. Концепція правової держави заслуговує на особливу увагу на етапі сучасних світових інтеграційних та комунікативних процесів політичного розвитку, які активним чином впливають на характер забезпечення соціальних благ суспільства. Так чи інакше система знань про правову державу повинна базуватись на повазі, дотриманні, охороні та захисті прийнятих в процесі правотворчості норм права. Основне призначення таких правил поведінки в основі своєї ідеї передбачає зосередження своєї уваги перш за все на правах, свободах та інтересах людини. Оскільки, держава представляє собою потужного суб'єкта політики, який забезпечує різні напрями соціального життя та повинен керуватись у своїй діяльності виключно приписами правових норм.

Так, досить важливо згадати про те, що сама по собі держава, як зазначає класик науки Г. Кельзен має політичний характер. Вона є політичною організацією перш за все тому, що володіє монополією на застосування сили і встановлює порядок її використання [1, с. 89]. Як зазначає Ю. С. Шафіков держава – це союз людей, які об'єдналися в єдине та неділиме ціле, з метою встановлення системного суспільства, судового порядку втілення всезагального закону і заснування правомочних сил по узгодженню конфліктів між людьми та покаранням вин-

них. Від інших форм колективного існування, відрізняється правом використання сили лише на правових засадах для реалізації законів і захисту населення від зовнішніх нападів [2, с. 31]. Саме розуміння поняття держави, стає поштовхом до розкриття концепції правової держави, яка наділена власними, характерними для неї рисами. На думку М. В. Денисенко та В. Є. Турової правова держава – це особлива форма організації політичної влади в громадянському суспільстві, при якій визнаються і гарантуються природні права людини, фактично проводиться розподіл державної влади на законодавчу, виконавчу і судову, забезпечується верховенство правового закону та взаємної відповідальності громадян перед державою і держави перед громадянами [3, с. 100]. Такий погляд можна досить часто зустріти в науковій літературі.

Під час характеристики поняття правової держави звертаємось до розподілу влади на три гілки з метою її надійного упорядкування, а також для забезпечення законності та правопорядку в суспільстві. Тому що, як зазначають В. В. Самохвалов та В. П. Самохвалов саме державна влада в умовах цивілізації через свої формальні акти (нормативні, судові) надає нормам і принципам позитивного права властивості загальнообов'язковості, можливості суворої юридичної визначеності змісту регулювання і саме впливу органів юстиції, правоохоронних установ, правосуддя, визначає порядок і підстави їх діяльності, які й власне гарантують певним чином реалізацію юридичних приписів [4, с. 16]. Поряд з цим Р. Д. Курбанов стверджує, що сьогодні правова держава у більшій мірі представляється як конституційний принцип. Аналіз ідей правової держави розвивається з різних світоглядних позицій, в межах різних типів праворозуміння, правових і політичних систем, а також дозволяє виявити такі суттєві принципи правової держави, як: забезпечення прав та свобод людини, обмеження державної влади правом. Вони виступають в якості основ правової держави, так як характеризують формально-юридичну і змістовну сторони його сутності. Також, крім вже зазначених існують і інші не менш важливі принципи для розуміння правової держави, зокрема: розподіл влад; взаємна відповідальність держави та особистості; наявність громадянського суспільства; верховенство права та закону; високий рівень правової свідомості та правової культури [5, с. 50]. Загалом можна побачити, що концепцію правової держави розкривають саме за допомогою різноманітних принципів на яких базується її діяльність, починаючи від принципу розподілу влад, який передбачає встановлення демократичного порядку для забезпечення охорони і захисту інтересів суспільства, звершуючи такими ключовими засадами, як правова культура та правосвідомість всього населення.

Таким чином, виходячи з вище висвітлених положень слід звернути увагу на ознаки правової держави, які пропонують виокремлювати М. В. Денисенко та В. Є. Турова зокрема, такі як: верховенство права, розподіл влад, взаємна відповідальність держави перед громадянами та громадян перед державою; гарантованість прав та свобод громадян; відповідність національного законодавства загальноновизнаним міжнародним нормам [3, с. 100]. Зазначені ознаки відображають властиві для правової держави засади існування. Основне призначення такої держави полягає в тому, щоб слідувати закладеним в її основну, головним правовим вимогам функціонування та розвитку. Необхідна постійна присутність наукової та практичної зацікавленості в подальшому інтелектуальному розвитку ідеї цієї концепції з урахуванням постійних суспільно-політичних змін. Так, на думку О. С. Морозової досягнення мети правової держави можливе тільки через обов'язкове дотримання правових меж, як представникам влади, так і громадянам, а також завдяки реалізації владою головної функції, з одного боку вона полягає у виконанні законів і вираження в них суспільних інтересів, а з іншої в активності та відповідальності громадян, які спроможні здійснювати контроль за державною діяльністю [6, с. 246]. Так чи інакше, у тому випадку, якщо мова йде про правову державу, не можна не зосереджувати увагу на таких основних для неї моментах, які стосуються прав і свобод людини, особливостей їх дотримання. Також, окремо не нехтувати вимогами відповідного ставлення до держави, як суб'єкта політики, який покликаний їх гарантувати. Соціальні блага повинні завжди представляти собою пріоритетну цінність для світової політичної спільноти, що функціонує з метою гарантування та контролю всесвітнього благоустрою та порядку.

Таким чином, можна зробити висновок, що розуміння концепції правової держави представляє собою особливу значимість для подальших позитивних тенденцій комунікативного розвитку соціуму в новітніх умовах глобальних світових реформ та трансформацій. Разом з тим дотримання принципів правової держави мають залишатись у будь-якому випадку першочерговими та непорушними. Оскільки, саме вони розкривають основу сутності такої правової держави, яка дбає про верховенство права, демократичність влади, пропорційний розподіл завдань між її гілками, їх законодавчу забезпеченість та надійність реалізації прав і свобод людини. Окремим чином, піклуючись про підвищення рівня правосвідомості та правової культури своїх громадян, які мають розуміти важливість своєї відповідальності перед державою за посягання на охоронювані законом соціальні цінності, а також значимості встановлення свідомого правового діалогу з нею. Також, слід пам'ятати про необхідність гарантування вільного розвитку

громадянського суспільства по всій території правової держави, яке здатне допомогти їй у реалізації широкого кола стратегічних програм соціального розвитку, сприятиме реалізації в житті правових положень Конституції, встановлення всезагальної законності та правопорядку.

Література:

1. Общая теория государства и права : академический курс : в 2 т. Т. 1. Теория государства / под ред. М. Н. Марченко. Москва : Зерцало, 1998. 416 с.
2. Шафиков Ю. С. Понятие та понимание государства. *Новый университет. Серия «Экономика и право»*. 2016. № 4 (62). С. 31–34
3. Денисенко М. В., Турова В. Є. Правовое государство. *Социология и право*. 2012. № 1 (12). С. 99–105
4. Самохвалов В. В., Самохвалов В. П. Правові проблеми влади: теоретико-методологічні та історичні засади. Одеса : Юридична література, 2006. 152 с.
5. Курбанов Р. Д. Власть и нравственность в правовом государстве. *Среднерусский вестник общественных наук* 2008. № 2 (7). С. 49–54
6. Морозова А.С. Сущность правового государства через призму концепций «правопонимания». *Вопросы управления* 2014. № 6 (31). С. 243–248

ИСТОКИ РАЗВИТИЯ ИНСТИТУТА ПАРЛАМЕНТАРИЗМА В БЕЛАРУСИ

Орловская Е. И.

*кандидат юридических наук, доцент,
доцент кафедры теории и истории государства и права
Белорусского государственного университета
г. Минск, Беларусь*

Корни белорусского парламентаризма следует искать в глубокой древности. Его истоки мы находим в первых государственных образованиях на территории Беларуси. Управляли древними государствами князья вместе с крупными феодалами, которые составляли такой государственный орган как рада при князе. Рада ограничивала власть князя. На наш взгляд, рада представляла собой орган, который в зачаточной форме отражал народное представительство, так как в своих решениях рада не могла не опираться на мнение большинства свободных граждан. Кроме того, на заседаниях рады, как правило,